

NaoruŹavamo znanjem

Program EUFOR-a za osposobljavanje i obuku
za BiH

Direkcija za
Evropske interagacije

*PruŹanje pomoći BiH
na njenom putu ka
ćlanstvu u EU*

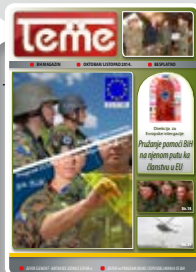
Str. 17

Str. 28

U ovom broju:

- 03** UVOD
- 04** AKTIVNOSTI EUFOR-a
- 06** PSOTC
- 10** DIREKCIJA ZA EVROPSKE INTERGACIJE
- 13** SPORAZUM ZA RAST I ZAPOSŁJAVANJE U BiH
- 14** DRUŠTVO, BIRO ZA ZAPOSŁJAVANJE HNŽ/HNK
- 17** REGRUTOVANJE MLADIH OFICIRA
- 21** EUFOR ELEMENT – BRITANSKE JEDINICE EUFOR-a
- 23** EUFOR-ov PROGRAM OBUKE I OSPOSOBLJAVANJA OS BiH
- 23** INTERVJU SA - PUKOVNIK HAKAN APLAK, ZAMJENIK NAČELNIKA ŠTABA EUFOR-a
- 25** EUFOR I OS GRADE MOSTOVE U BiH
- 28** EUFOR-ova OBUKA ZA OSOBLJE OS BiH i GSS
- 30** HISTORIJSKO NASLIJEĐE, BOGUMILI, STEĆAK

IMPRESUM

EUFOR PAO, HQ EUFOR
Camp Butmir, Sarajevo,
71000 Bosna i Hercegovina
E-mail: teme@eufor.eu.int
www.euforbih.org

Potražite
nas na:

ISBN 978-92-824-2740-8
doi 10.2860/22325

Redakcija:
Almina Bašić

Ured za odnose s javnošću (PAO):
Šef PAO-a, potpukovnik Pehr Alexander, glasnogovornica major Alice Williams-Alden, analitičar medija kapetan Nicolai Tschol

Štampa:
AMOS GRAF d.o.o., Sarajevo

Ove se novine ne prodaju, ne podliježu porezu prema statutu o oružanim snagama, potpisanom u Wright Pattersonu - Zračna baza Dayton, Ohio, USA - 21. novembra 1995. godine.

Dragi čitatelji

S velikim zadovoljstvom predstavljam vam novo izdanje časopisa Teme. Od posljednjeg broja, pa do sada, tim EUFOR-a nastavio je izvršavati brojne zadatke.

Jedan od tih zadataka je nastavak intenzivne aktivnosti pružanja podrške u obuci Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (OS BiH). Oružane snage BiH, zaista, jesu snage koje predstavljaju mnogo više od vojske, a to su najbolje pokazale tokom proljetnih poplava koje su zadesile cijelu zemlju. Ne samo da podržavaju napore BiH na putu ka miru i stabilnosti, te ispunjavaju međunarodne obaveze kroz misije u inostranstvu, već imaju potencijal da budu u stanju, sa svim svojim resursima, da pruže zaštitu i pomoć civilnim vlastima prilikom prirodnih katastrofa. Nakon vježbe „Zajednički napor“, koju smo vodili zajedno sa Oružanim snagama BiH, kao i rezervnim četama iz Austrije, Velike Britanije i Slovenije, EUFOR nastavlja i dalje da razvija svoj program osposobljavanja i obuke OS BiH. Cilj je stvaranje efikasne vojske koja je, pored konvencionalne uloge, također sposobna, ukoliko je potrebno, da podrži bh. vlasti u humanitarnoj ulozi, u skladu sa principom „dvostruke upotrebe snaga“. Na taj način, OS BiH će postati još bolje i spremnije da, u slučaju potrebe, odgovore na izazove koji ih očekuju. To je ključni element u promjeni uloge BiH koja je od nekada korisnika sigurnosti, postala zemlja koja drugima pruža sigurnost.

Početak jeseni je, sigurno, i od velikog značaja za sve građane Bosne i Hercegovine, zbog održavanja izbora i formiranja vlade što predstavlja novu priliku za pozitivne promjene. Smatram da je u svakom demokratskom društvu, pa tako i u vašem, svaki pojedinac dužan ispuniti svoju građansku dužnost i iskoristiti mogućnost da učestvuje u kreiranju

general-major Dieter Heidecker

vlastite sudbine. Međunarodna zajednica i evropske institucije čine sve kako bi pomogli ovoj zemlji u što bržem pristupu Evropskoj uniji, i uvjeren sam da uz zalaganje svih, BiH može napredovati. EUFOR će nastaviti pružati snažnu podršku Oružanim snagama BiH na putu ka euroatlantskim integracijama kroz naš program izgradnje kapaciteta i obuke. A, vi, građani BiH, posebno mladi ljudi, sigurno možete biti generator progresa BiH. Vi predstavljate budućnost ove zemlje, stoga vas pozivam da ne budete pasivni, nego naprotiv, da aktivno učestvujete u kreiranju vlastite budućnosti.

Srdačno Vaš,

*General-major
Dieter HEIDECKER
Komandant EUFOR-a*

Posjeta Operativnog zapovjednika EUFOR-a Bosni i Hercegovini

Operativni zapovjednik EUFOR-ove misije Althea i zamjenik vrhovnog zapovjednika Savezničkih snaga NATO-a u Europi, general sir Adrian Bradshaw, posjetio je BiH prije nekoliko dana. Nakon što ga je general-bojnik, Dieter Heidecker, zapovjednik EUFOR-a, informirao o napretku misije, svoju

dvodnevnu posjetu general Bradshaw započeo je posjetom Banjoj Luci. Tamo ga je, u sjedištu Zapovjedništva za podršku Oružanih snaga BiH, dočekaao general-bojnik, Husein Tursunović, i upoznao ga sa svojim osobljem, službama i odjelom za logistiku.

General Bradshaw također je posjetio LOT kuću u Banjoj Luci, nakon čega se vratio u Glavni stožer EUFOR-a, kako bi dobio najnovije informacije o sprovedbi EUFOR-ovog programa izgradnje kapaciteta i obuke. Tom sastanku prisustvovala je i delegacija na čelu sa general-bojnikom Tepšićem, zamjenikom načelnika Zajedničkog stožera OS BiH za operacije.

Razmjena iskustava

EUFOR-ova jedinica Britanske vojske i Izvidnička satnija 5. brigade Oružanih snaga BiH, izveli su zajedničku vježbu u bazi "Orao", u Tuzli. Program obuke počeo je sa prezentacijom od strane vojnika EUFOR-a, koji su govorili o svojim nedavnim operativnim iskustvima u Afganistanu. Nakon toga, pripadnici Oružanih snaga BiH imali su prigodu vidjeti opremu vojnika EUFOR-a, koju su činili setovi za medicinsku pomoć, oružje i vozila. Potom su prisustvovali i simuliranom izvođenju patrole u kojoj su sudjelovala četiri britanska vozila, tijekom koje su, u razgovoru sa pripadnicima EUFOR-a, mogli uporediti svoja osobna iskustva, procedure i taktike.

Poručnik Harry Geaves, zapovjednik EUFOR-ove postrojbe, tada je izjavio: "Ovo je bila fantastična prigoda za nas da podijelimo iskustva sa Oružanim snagama BiH, te razmijenimo znanja i informacije u oba smjera. Ja sam, zaista, impresioniran znanjem i profesionalnošću Oružanih

snaga BiH i nadam se da ćemo u budućnosti ponovno raditi zajedno."

Kroz zajedničke treninge, EUFOR nastavlja pomagati Oružane snage BiH u razvijanju vještina i sposobnosti koje su im potrebne u pružanju doprinosa međunarodnim misijama u inozemstvu i humanitarne pomoći lokalnim vlastima.

Pitka voda za područja pogođena poplavama

Pripadnici Višenacionalnog bataljona EUFOR-a, kao odgovor na molbu Crvenog križa, prevezli su 15 tona vode iz Pala u Šekoviće. Šekovići su ozbiljno pogođeni poplavama koje su se desile u petom i šestom mjesecu ove godine. "Po dolasku konvoja, lokalno stanovništvo nam je odmah pomoglo da istovarimo kamione, nakon čega je izvršena distribucija", kazao je zapovjednik konvoja, satnik Tiller.

Susret načelnika stožera EUFOR-a i predstavnika Direkcije za koordiniranje policijskih tijela

Ravnatelj Direkcije za koordiniranje policijskih tijela BiH, Mirsad Vilić, i njegovi zamjenici Uroš Pena i Mile Jurić, održali su redoviti sastanak sa načelnikom stožera EUFOR-a, brigadnim generalom Andrásom Szűcsom i njegovim suradnicima.

Tijekom sastanka razgovarano je o aktivnostima koje se provode sukladno Memorandumu o razumijevanju između Snaga Europske unije (EUFOR-a) i sigurnosnih struktura u BiH o razmjeni tajnih podataka, podataka bez sigurnosne klasifikacije i izvještajnih podataka. Dogovoreni su i naredni koraci u realizaciji ovoga Memoranduma. Brigadni general Szűcs je ovom prigodom iznio kratak osvrt na aktivnosti poduzete tijekom nedavnih poplava u BiH, te objasnio da su ti vojnici ovdje kako bi pomogli da se pojačaju tekuće aktivnosti EUFOR-a. To uključuje izviđanje stanja

prometnica u svezi sa projektima izgradnje mostova, aktivnosti na osposobljavanju i obuci sa Oružanim snagama BiH i pružanje potpore timovima za vezu i osmatranje (LOT timovima) kroz interakciju sa lokalnim vlastima.

LOT timovi EUFOR-a nastaviti će da održavaju redovite kontakte sa ključnim predstavnicima lokalnih zajednica s ciljem pružanja tačnih informacija lokalnim vlastima o aktivnostima EUFOR-a.

EU Program za oporavak BiH

Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini pokreće Program za oporavak od poplava u vrijednosti od 43,52 miliona eura, od kojih EU sufinansira 42,24 miliona eura, kako bi se pomoglo poplavama pogođenim sredinama u BiH.

Sa ciljem da se omogući normalizacija životnih uslova u lokalnim zajednicama i osigura da pomoć stigne do najugroženijih, ovaj Program će provoditi Razvojni program Ujedinjenih nacija u BiH (UNDP) do oktobra 2015. Odgovarajući ugovor za provedbu Programa je potpisan nedavno sa UNDP-om.

Finansijska sredstva će se koristiti za obnavljanje javnih usluga i infrastrukture, rekonstrukciju stambenih objekata za najugroženije, te socio-ekonomski oporavak lokalnih zajednica. Delegacija EU u BiH je i dalje opredijeljena pružanju pomoći građanima Bosne i Hercegovine u prevazilaženju posljedica majskih poplava.

EUFOR medicinski tim obučava osoblje EU-a

Medicinski tim EUFOR-a, koji pripada kontingentu vojnika iz bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, nedavno je održao medicinsku obuku za osoblje Delegacije EU i Ureda specijalnog predstavnika.

Obuka je održana krajem septembra, pod vodstvom majora Irene Dinove, koja je u EUFOR stigla iz regionalnog medicinskog Centra za obuku iz Skoplja, gdje je, inače, šef pomenutog odjeljenja. Pomoć u obuci pružili su joj kolege, vodnik prve klase Siniša Petkoski i kaplar Naser Saliu. "Bilo

mi je veliko zadovoljstvo što sam mogla prezentirati ovaj trening. Veoma mi je drago što imamo dobru saradnju sa EUSR-om, da su članovi medicinskog tima mogli prenijeti znanje o tome kako da se pruži prva pomoć u slučaju kada je to potrebno", izjavila je major Dinova.

PSOTC

Centar za obuku za podršku mirovnim operacijama

Doprinos globalnoj sigurnosti

Centar za obuku za podršku mirovnim operacijama uspostavljen je u julu 2001., kao međunarodni projekat 18 država partnera predvođenih Velikom Britanijom. Centar je osnovan kako bi osigurao profesionalnu vojnu naobrazbu i obuku za podršku mirovnim operacijama Oružanih snaga BiH (OS BiH) i drugih međunarodnih sudionika, promovirao prednosti međuentitetske saradnje, te pomogao BiH u pripremama za ulazak u program Partnerstvo za mir. Nakon potpisivanja niza memoranduma o razumijevanju, prvi štabni kurs za operacije podrške miru održan je 7. februara 2005. Ovaj datum se smatra rođendanom PSOTC-a.

Od samog početka djelovanja, ideja je bila da BiH preuzme upravljanje Centrom, tako da se prenos ovlasti dogodio u decembru 2012. Od tada, PSOTC je u potpunosti integriran u OS BiH, odnosno Komandu za doktrinu i obuku OS BiH.

Nakon dvije godine postojanja, PSOTC je 2007. postao NATO partnerski centar za obuku i edukaciju. Dvije godine kasnije, imenovan je jednim od regionalnih centara za obuku. Uslijedila su i priznanja za PSOTC kurseve, kao što je certifikat za obuku u UN operacijama podrške miru 2011., zatim kurs za policijske oficire UN-a akreditiran od strane UN-a u svojoj prvoj iteraciji 2012. godine.

Kursevi PSOTC-a dijele se na kurseve podrške mirovnim operacijama za oficire i podoficire, kao i obuhvatnije sigurnosne kurseve vezane za rodna pitanja, reformu sigurnosnog sektora i izgradnje integriteta. Pet kurseva PSOTC-a imaju NATO akreditaciju (međunarodni kurs štabnih oficirskih vještina, orijentacijski kurs o protupobunjeničkim

operacijama, kurs za podoficire za operacije podrške miru, kurs izgradnje integriteta u operacijama podrške miru, napredni kurs za podoficire u izgradnji integriteta u operacijama podrške miru), dok je UN kurs za policijske službenike akreditovan od strane Ujedinjenih nacija (UN).

Najnoviji projekat na kojem PSOTC radi, u saradnji sa Ambasadom Velike Britanije, je "Prevenција seksualnog nasilja u oružanim sukobima", u kojem će PSOTC razviti model obuke koji će se u budućnosti primjenjivati u Oružanim snagama, ali i regionu.

PSOTC se sastoji od pripadnika OS BiH i međunarodnog osoblja. Trenutno u Centru radi 38 lokalnih i 5 međunarodnih djelatnika. Većina njih imaju iskustvo učestvovanja u međunarodnim misijama UN-a ili NATO-a.

Promoviranje mira u svijetu

Pripadnici Centra za obuku za podršku mirovnim operacijama (PSOTC), služili su u svim međunarodnim misijama u kojima su OS BiH sudjelovale do sada, kao što su: UN misije u Etiopiji (UNMEE) i DR Kongo (MONUSCO) i u misiji NATO Snaga međunarodne bezbjednosne pomoći (ISAF) u Afganistanu. Interesantno je napomenuti da su pripadnici PSOTC-a bili prvi predstavnici OS BiH, raspoređeni u ISAF misiji početkom 2009.godine.

Dokaz da su Oružane snage Bosne i Hercegovine u stanju doprinijeti izgradnji sigurnijeg svijeta

Major Goran Stokić je voditelj PSOTC Odjela za obuku i edukaciju i služio je kao oficir za operacije u sastavu Danske borbene grupe u pokrajini Helmand tokom 2009/2010. Učešće u ISAF misiji jedinstveno je

iskustvo za njega. "Pred vama je test u svakom smislu te riječi, fizički i psihički. Nema mjesta za pogreške, jer pogreške u takvom okruženju mogu ljude koštati života. Morate ozbiljno shvatiti svoj posao i dati maksimum od sebe", kaže on i dodaje da je to itekako priznato od strane Danske i drugih partnera, a pojedinci i kontingenti iz BiH su samo bili hvaljeni za iskazanu predanost.

"Kultura u Afganistanu je izuzetno zadivljujuća, ponekad teška za razumjeti jednom Evropljaninu. Zapanjujuće je koliko ljudi živi u teškim uslovima, kao što je ovdje bio slučaj, ali su ostali velikodušni. Žive po propisima koji su uspostavljeni hiljadama godina ranije i vrlo su ponosni na to", kaže major Stokić.

Mirovnjaci moraju biti dobro pripremljeni za različite izazove i situacije, jer su izloženi raznim faktorima prije, tokom i nakon služenja misije. Stoga su obuka i programi reintegracije od velike važnosti.

"PSOTC prati najnovije doktrinirane i operativne informacije, te ih inkorporiše u programe obuke. Mogu bez oklijevanja reći da oficiri i podoficiri, koji prođu štabne kurseve za operacije podrške miru u PSOTC-u, mogu služiti u bilo kojoj multinacionalnoj misiji i efikasno doprinijeti njenom uspjehu, predstavljajući tako i OS BiH na profesionalan način", kaže major Goran Stokić.

Kroz mirovne misije, vojnici OS BiH aktivno sudjeluju u aktivnostima međunarodne zajednice

Bojnik Robert Beljan također je jedan od časnika koji je među prvima služio u OS BiH ISAF misiji, u sklopu Danske borbene grupe u provinciji Helmand. Tijekom šest mjeseci koje je proveo u Afganistanu, bojnik Beljan služio je kao stožerni časnik u Glavnom stožeru Danske borbene grupe. Glede svoga iskustva, bojnik Beljan kaže: "Iako je 2009. bila teška godina u pogledu sigurnosne situacije, prigoda koja se, u to vrijeme, ukazala da odem u ISAF misiju, bila je nešto što nisam mogao odbiti. Za jednog PSO (potpora mirovnim operacijama) instruktora, operativno iskustvo je od ogromnog značaja, a složenost ISAF

Major Goran Stokić u Afganistanu

operacija omogućila mi je da upotpunim svoje iskustvo iz UN misije u DR Kongo iz druge perspektive, ovoga puta sa NATO-om".

Od nekada korisnika do davatelja sigurnosti

Na pitanje, kakav je bio osjećaj biti dio vojne misije u inozemstvu, s obzirom na činjenicu da je ova zemlja bila u ratu, a sada su pripadnici OS BiH „izvoznici mira“, bojnik Beljan odgovara:

"Trening u sklopu danskog kontingenta predstavljao je za nas jedinstveno iskustvo i mi smo, zapravo, bili jedini međunarodni časnici integrirani unutar Danskog glavnog stožera. Naše danske kolege prihvatili su nas sa ogromnim uvažavanjem našega prošloga iskustva. Zapravo, neki od njih su tijekom 90-tih bili raspoređeni u BiH, kao mirovnjaci UN-a i NATO-a, tako da smo razgovarali i o njihovom iskustvu u BiH. Ovo je bila jedna vanredna situacija u kojoj smo odjednom morali promijeniti naš način razmišljanja: od nekada korisnika, postali smo davatelji sigurnosti. Kada jednom uspijete učiniti pomak u načinu razmišljanja, možete biti sigurni da ćete razumjeti potrebe lokalnog stanovništva mnogo bolje od onih koji nisu doživjeli ratna dešavanja u svojim zemljama. I, ovo zaista predstavlja veliku prednost kada govorimo o doprinosu OS BiH u operacijama potpore miru."

Bojnik Robert Beljan - iskustvo iz UN misije u DR Kongo

Lekcije naučene u prethodnim misijama

„Kada uspoređujem svoja dva operativna iskustva, jedan tijekom misije u DR Kongo, gdje sam bio vojni promatrač UN-a (UNMO) i ISAF-a, kada sam radio kao stožerni časnik, moram priznati da je posao u UNMO misiji bio daleko zanimljiviji, jer ste u mogućnosti da slobodno djelujete i budete u kontaktu sa ljudima. Premda nenaoružani, pripadnici UNMO-a rade na dnevnoj osnovi u lokalnoj zajednici. Sličan pristup imaju i EUFOR LOT pripadnici. S druge strane, tijekom ISAF misije, radio sam uredski posao sa ograničenom mogućnošću za interakciju s lokalnom zajednicom. Međutim, raditi kao stožerni časnik u provinciji Helmand, Regionalnom zapovjedništvu Jugozapad, zahtijevalo je koncentraciju i angažiranost 24 sata svih sedam dana u nedjelji. Znanje i iskustvo, stečeno tijekom obavljanja operativnih poslova u službi u ISAF-u, sada mi omogućavaju da se nosim s bilo kojim izazovima koji su preda mnom, kao instruktorom u Centru za obuku, specijaliziranom za obučavanje vojnog osoblja“, ističe bojnik Beljan.

“Naš angažman daje nadu ...”

Biti dio vojnog tima u zemljama koje su, kao i BiH u nedavnoj prošlosti, usljed sukoba, prošle kroz teška iskušenja, bilo je jedno nevjerovatno pozitivno iskustvo. Osjećaj zadovoljstva što imate mogućnost da pomognete lokalnom stanovništvu je ogroman.

“Iako je BiH mala zemlja, gdje god smo išli kao predstavnici Oružanih snaga BiH, bili smo prepoznati. Mnogi ljudi još uvijek se sjećaju snimaka dešavanja iz 90-ih, na CNN-u i drugim televizijskim mrežama. Unatoč činjenici da se ljudi u drugim zemljama, kao u DR Kongo, Afganistanu ili drugdje, suočavaju sa teškim situacijama, jako ih interesuje da li je stanje u BiH sada mirno. Naš angažman u određenom kriznom području daje nadu da će jednog dana mir ipak doći. Uvijek sam koristio svoje vlastito iskustvo kako bih utješio ljude u ovim kriznim područjima i uvjerio ih da će mir doći u njihove domove, kao što je to bio slučaj u BiH“, zaključuje bojnik Beljan.

Misija NGM-a u Kandaharu, Afganistan Narednik prve klase, Nihad Makarević – pripadnik PSOTC-a od 2008.

Kao rezultat desetogodišnje, vrlo uspješne saradnje i partnerstva sa Nacionalnom gardom Maryland (NGM), 26 vojnika OS BiH bili su raspoređeni u prvoj borbenoj misiji OS BiH u Kandaharu, u Afganistanu, u januaru 2013., služeći 8 mjeseci u misiji, zajedno sa vojnicima iz Američke vojske.

Narednik Nihad Makarević objašnjava da je selekcija vojnika izvršena kroz lanac komande OS BiH, oslanjajući se, uglavnom, na sposobnosti vojnika u obavljanju određenih poslova, ali i poznavanju engleskog jezika. Obuka je provedena u BiH,

SAD-u i američkom centru za obuku koji se nalazi u Njemačkoj. „Prije samog raspoređivanja, izvršena je obuka koja je bila orijentirana ka samoj misiji, vrlo praktična, koja obuhvata sve situacije sa kojima smo se trebali suočiti u zoni operacija. I PSOTC je, naravno, odigrao značajnu ulogu tokom obuke u BiH, gdje smo prošli jednosedmični trening, koji obuhvata iskustvo u misiji, izvođenje orijentacijskog kursa o protupobunjeničkim operacijama, kulturnu osviještenost i proces planiranja“, kaže on.

Vojnici iz BiH – spremni i dobro obučeni

U novijoj historiji, provincija Kandahar poznata je kao uporište pobunjenika u Afganistanu. Provođeci mjere protiv pobune, savjetovanjem, edukacijom i partnerstvom sa afganistanskim snagama sigurnosti, zajedno s našim kolegama obezbjeđujemo bolje sigurnosne uvjete, održivost afganistanskih snaga sigurnosti i prosperitet za stanovništvo Kandahara (90% Paštuni).

“Ova borbena misija u Kandaharu je dokaz da su vojnici iz BiH u stanju da djeluju u skladu sa NATO/SAD standardima. Obavljanje patrola, izlaganje riziku od pobune, uspostavljanje partnerstva sa afganistanskim snagama sigurnosti, komuniciranje na engleskom jeziku (gdje mala pogreška može izazvati velike posljedice), dokaz je da su vojnici iz BiH itekako spremni i dobro obučeni za učešće u misijama. Sve što smo naučili i iskustvo i znanje koje smo stekli u Kandaharu, treba iskoristiti za pripremu u budućim mirovnim misijama“, zaključuje narednik Nihad Makarević.

Borbena iskustvo, koje je narednik Nihad Makarević

Narednik Nihad Makarević

stekao tokom ratnih 90-tih, kako naglašava, i činjenica da je BiH također nekada bila korisnik međunarodne sigurnosne pomoći, podstaknulo je njega ali i njegove kolege, da još više teže ka osposobljavanju i djelovanju prema NATO standardima, kao i učešću u NATO/UN misijama koje ih je učinilo jedinstvenim u vojnom okruženju, pokazujući time opredijeljenost da daju doprinos BiH u njenim težnjama za ulazak u NATO.

Upućivanje u mirovnu misiju je izazov i za vojnike predstavlja ogromno iskustvo

Zahvaljujući Centru za mirovne operacije sa sjedištem u Butmiru, učešće vojnika OS BiH u nekim budućim misijama je sigurno. Ovaj centar, kolociran sa snagama EUFOR-a, omogućava kandidatima da steknu određene vještine i znanja koja će im pomoći u obavljanju zadataka. Osim kreiranja opće stabilnosti u državi i okruženju, svaka vojska treba da radi na izgradnji mira u područjima koja to trebaju. Njihov zadatak je da pružaju pomoć u prirodnim katastrofama, da planiraju, obučavaju i šalju vojsku u mirovne operacije. BiH je dugo koristila iste usluge i vrijeme je da se i OS uključe još više u taj proces. To je moralna odgovornost prema svijetu i nacijama koje su pomagale Bosnu i Hercegovinu.

Moralna odgovornost prema svijetu

Pružanje pomoći BiH na njenom putu ka članstvu u EU

Direkcija za evropske integracije (DEI) je stalno, samostalno i stručno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Direkcija obavlja poslove koji se odnose na usklađivanje aktivnosti organa vlasti u BiH, te nadzor nad provođenjem odluka koje donose nadležne institucije u BiH, a koje se odnose na aktivnosti potrebne za evropske integracije.

Direkcija za evropske integracije ima značajnu ulogu u promociji procesa integrisanja i informisanju javnosti o tome šta on podrazumijeva i od čega se sastoji.

Nevenka Savić, direktorica DEI-a

Direktorica Direkcije za evropske integracije, gospođa Nevenka Savić, u intervjuu za TEME, objašnjava šta je glavna uloga Direkcije, koji su njeni glavni izazovi sa kojima se danas suočava, te koje se aktivnosti trenutno provode. Kako je naglasila, veliki koraci su učinjeni tokom proteklih godina, međutim još uvijek određeni politički, društveni i ekonomski uslovi moraju biti ispunjeni.

Koja je svrha postojanja Direkcije za evropske integracije unutar organa vlasti BiH i koji su njeni zadaci?

Nevenka Savić: Direkcija je stalno, stručno tijelo Vijeća ministara, koje, najkraće rečeno, koordinira aktivnosti institucija u BiH u vezi sa integracijom BiH u EU. Direkcija, između ostalog, izrađuje mišljenja o usklađenosti propisa koje izrađuju institucije na državnom nivou sa *acquis-em*, djeluje kao sekretarijat bh. struktura za praćenje provođenja Privremenog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima između BiH i EU, izrađuje izvještaje, analize i informacije u vezi sa obavezama u procesu integrisanja za Vijeće ministara BiH, obučava državne službenike na svim nivoima vlasti vještinama neophodnim za proces, razvija i unapređuje terminologiju evropskih integracija, informiše javnost o procesu pristupanja, djeluje kao kontakt tačka institucijama EU za BiH,

a direktor direkcije je i državni koordinator za Instrument predpristupne pomoći EU (IPA).

Koje su najvažnije aktivnosti, odnosno projekti na kojima trenutno radite?

Nevenka Savić: S obzirom da je Direkcija stručno koordinativno tijelo u procesu integrisanja u EU, najveći dio njenih aktivnosti su redovne i periodične, a u mnogo manjoj mjeri projektno orjentisane. Imajući to u vidu, među jednako važnim aktivnostima, nezahvalno je izdvajati bilo koju. Nedavno je okončano planiranje IPA pomoći za 2014. godinu, planiranje Višekorisničke IPA-e je u finalnoj fazi, prikupljene su bh. aplikacije za Investicioni okvir za Zapadni Balkan (WBIF), s partnerima iz susjednih država Direkcija razvija operativne planove za projekte prekogranične saradnje finansirane IPA sredstvima. Direkcija priprema i redovne sastanke struktura za praćenje Privremenog sporazuma, te informacije o provođenju obaveza u procesu, priprema smjernice za prevodioce iz područja evropskih integracija, aktivno učestvuje u regionalnoj mreži stručnjaka u domenu integrisanja u EU, priprema nove cikluse obuka službenika, intenzivno razvija komunikaciju s javnošću posredstvom novih medija, odnosno društvenih mreža.

U periodu 2014.- 2020., BiH će od strane EU biti dodijeljeno 620.000.000 eura. Ko može imati pristup tim sredstvima i kako će se ona koristiti?

Nevenka Savić: U novom budžetskom periodu EU od 2014. do 2020. u odnosu na prethodnih sedam godina, uvedene su promjene u pogledu fleksibilnog korištenja predpristupne pomoći, pa više nije moguće unaprijed kalkulirati iznosima alokacija za svaku godinu i državu korisnicu kao što je to ranije bio slučaj. Države koje budu uspješnije u korištenju pomoći moći će da dobiju više sredstava. Iako je od samog nacrtu Strateškog dokumenta za IPA II za BiH bilo jasno da postoje ograničenja, iz Evropske komisije je najavljivano da bi (uz ispunjenje određenih uslova) BiH mogla računati na 80-100 miliona eura IPA II sredstava godišnje. S obzirom da uslovi (efikasna koordinacija i postojanje sektorskih strategija za državu) nisu ispunjeni, Evropska komisija je u prijedlogu Strateškog dokumenta za BiH planirala znatna ograničenja sredstava iz IPA II. Indikativni iznosi za prve četiri godine IPA II su 40 miliona eura za 2014., 41 za 2015., 43 za 2016. i 44 za 2017. godinu. Pri tome je iz alokacije za 2014. već preusmjereno 15 miliona eura za saniranje posljedica majskih poplava u BiH, a ostatak je isplaniran u iznosu od 23 miliona. Korisnici sredstava iz IPA biće institucije i tijela u javnom vlasništvu u sektorima koji, prema

odredbama IPA II regulative imaju izrađene strategije. Slijedeći ovo pravilo, BiH do izrade sektorskih strategija ne može računati na IPA pomoć u oblasti poljoprivrede, transporta i okoliša, što su veoma važni sektori s velikim troškovima infrastrukturnih ulaganja. Kada je riječ o upravljanju pomoći, BiH i dalje ostaje u centralizovanom (direktnom) sistemu, što znači da provođenje postupaka nabavki, ugovaranja, isplate i monitoringa IPA projekata i dalje obavlja Delegacija EU u BiH.

Posljednji pokušaj gospodina Fülea (komesara za proširenje) da pomogne vlastima BiH da postignu konsenzus oko presude Sejdić-Finci nije uspio. Da li to znači da nema nade za predaju aplikacije za kandidacijski status u EU do kraja ove godine?

Nevenka Savić: Uslovi pod kojima BiH može da preda kredibilan zahtjev za članstvo u EU definisani su Mapom puta na prvom sastanku Dijaloga na visokom nivou održanom između najviših predstavnika BiH i EU u junu 2012. godine u Briselu. Riječ je o usklađivanju Ustava BiH sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama u kontekstu presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić i Finci, kao i uspostavljanju efikasnog mehanizma koordinacije poslova u procesu integrisanja. Od tada su periodično jedan ili drugi uslov potencirani u manjoj ili većoj mjeri, a u posljednjim zaključcima Vijeća EU koji se tiču BiH naglašeno je da primarni fokus treba biti na socio-ekonomskim strukturnim reformama u kontekstu integrisanja u EU, dok se od vlasti koja bude formirana nakon ovogodišnjih oktobarskih izbora očekuje rješavanje izazova u vezi sa pomenutom presudom. Dakle, bez obzira na svojevršno isticanje fokusâ, uslovi za podnošenje kredibilnog zahtjeva za članstvo nisu ni odbačeni ni izmijenjeni. Takođe, aktivnosti na saniranju posljedica nastalih ovogodišnjim katastrofalnim poplavama u BiH su očekivano, privremeno odvuikle pažnju donosioca odluka sa izazova integracije.

Prema Vašem mišljenju, postoji li ijedan način za političare u BiH da se dogovore o važnim pitanjima vezanim za boljitak ove zemlje i njen narod?

Nevenka Savić: Vjerujem da način postoji, jer su najviši donosioci odluka u BiH to u više navrata dokazali. Sjetimo se samo mnogobrojnih i vrlo zahtjevnih uslova za liberalizaciju viznog režima koji su ispunjeni u kratkom roku, a od čega su građani imali velike koristi. Jedna globalna izreka kaže: gdje je volja, tu je i način. S jedne strane ne može se osporiti da volja postoji, ali pitanje zbog čega realizacija izostaje je, očito, dublje i kompleksnije prirode.

Mislite li da bi bilo jednostavnije da se pokrene proces evropskih integracija koji bi bio posebno kreiran tako da odgovara BiH, pa da proces integracije zemlje u EU može konačno da počne?

Nevenka Savić: Ove godine je u javnom prostoru bilo mnogo diskusija i izjava o tome da BiH treba poseban pristup u pogledu integracije u EU. Prijedlozi komesara Filea koji se tiču prioritizacije i fokusiranja u procesu, kao i oni hrvatske ministrice Pusić o odvajanju tehničke od političke dimenzije integracije su čak okarakterisani kao "novi pristupi" EU. Međutim, u kontekstu inicijativa komesara Filea, riječ je o nečemu što je Evropska komisija predstavila još u Strategiji proširenja 2013.-2014., a to je (ne samo u BiH, već cjelokupnom regionu) fokus na ekonomske reforme, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i infrastrukturna ulaganja, te njihovo povezivanje sa kriterijima za članstvo i resursima koje EU stavlja na raspolaganje, u prvom redu predpristupnom pomoći. Dodatno, izjave evropskih zvaničnika predstavile su inicijative i prijedloge Unije kao pomoć Bosni i Hercegovini da, prema njihovim riječima, "preskoči ljestvicu, a ne da ona bude spuštena".

Da li mislite da bi EU trebala pružiti efikasniju i bržu pomoć u rješavanju teške ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini?

Nevenka Savić: Pomoć Evropske unije koju BiH može da koristi tiče se ispunjavanja kriterija za članstvo. U prethodnom budžetskom periodu EU, 2007.-2013. BiH je bila korisnica predpristupne pomoći namijenjene tranziciji i jačanju administrativnih kapaciteta, te prekograničnoj saradnji. Iako je, s ciljem ublažavanja posljednje svjetske ekonomske krize, u nekoliko godišnjih alokacija BiH bila korisnica i infrastrukturnih projekata, primarna svrha ove pomoći nije revitalizacija bh. ekonomije. To je zadatak domaćih vlasti, prvenstveno kroz stvaranje povoljne investicione klime i izrade planova održivog rasta na osnovu potencijala kojima BiH raspolaže. Smatram da su jasna pravila i procedure EU, snažno partnerstvo sa Evropskom komisijom, u prvom redu pri određivanju prioriteta, te dobra koordinacija u planiranju, bitni preduslovi za efikasno korištenje pomoći. Nakon poplava koje su u maju pogodile BiH i dio regiona, EU je brzo reagovala mjerama spašavanja, a potom iz nekoliko godišnjih alokacija, kao i one za 2014. godinu izdvojila dio sredstava za otklanjanje posljedica. Međutim, da bi sredstva bila operativna, morali su biti angažovani mehanizmi koji mogu praviti brze administrativne i finansijske transfere, kao što je to u slučaju BiH UNDP.

Kada bi BiH mogla postati članica Evropske unije?

Nevenka Savić: Gotovo da nema intervjua u kojem mi nije postavljeno ovo pitanje. Svaka integracija u EU je rezultat pojedinačnih napora država i zbog toga nije zahvalno govoriti kada će se dogoditi nešto što je vremenski nepredvidivo. Primjera radi, Austrija je na članstvo u EU čekala 13 mjeseci, Portugal 12 godina. Zato dajem jedini objektivni odgovor: BiH će biti dio EU kada ispuni kriterije za članstvo.

Sporazum za rast i zapošljavanje u Bosni i Hercegovini

Zamjenik šefa Delegacije Evropske unije u BiH, Renzo Daviddi

“Forum za prosperitet i zapošljavanje”, održan krajem maja ove godine, okupio je predstavnike vlasti, poslovne zajednice i radnike, te međunarodne i domaće ekonomske stručnjake i građane BiH koji imaju znanje o vođenju poslova i otvaranju novih radnih mjesta.

Rezultat Forumu bili su prijedlozi konkretnih i hitnih mjera koje bi se usmjerile na rješavanje problema nezaposlenosti i korupcije, obnovu protoka investicija u bh. radna mjesta, kao i na pravedniji i efikasniji sistem socijalne zaštite.

Na osnovu tih prijedloga izrađen je “Sporazum za rast i zapošljavanje”, praktični program koji će se preporučiti bh. zakonodavcima i kreatorima politike u narednim mjesecima s ciljem njegove implementacije odmah nakon izbora u oktobru i formiranja nove vlasti.

Sporazum navodi šest prioritarnih reformskih mjera:

1. Visoki porezi na plaće tjeraju ljude u sivu ekonomiju i podrivaju socijalno jedinstvo, odnosno stav da je neophodno plaćati za socijalne usluge. Siva ekonomija ne stvara prihod (ne plaća porez), ali ljudi zaposleni u njoj koriste usluge (npr. zdravstvenu njegu) koje se plaćaju novcem urednih poreznih obveznika. Dakle, porezi na rad se trebaju smanjiti, a to će zahtijevati štednju u državnoj potrošnji.
2. Zakoni koji štite zaposlene radnike onemogućavaju zapošljavanje ljudi koji su bez posla. Previše propisa sprječava mlade ljude da imaju pristup zapošljavanju. Stoga se zakoni i propisi o radu trebaju reformirati.
3. BiH ima jedno od najkompliciranijih poslovnih okruženja u svijetu i ono se stalno pogoršava. Kao

rezultat toga praktično ne postoje nikakva ulaganja u ekonomiju, ni domaća ni strana. Poslovno okruženje treba pojednostaviti, a administrativne prepreke eliminirati u svim kategorijama (kao što su to druge zemlje učinile).

4. Mnoga stara preduzeća jedva preživljavaju i oslanjaju se na pomoć države (koja podiže drugima poreze da bi njima osigurala subvencije). Ovo nije razumna politika za budući razvoj. Umjesto toga, stara preduzeća se trebaju suočiti sa konkurencijom i restrukturirati se ili suočiti sa mogućnošću zatvaranja, tako da nove, ekonomski zdravije firme mogu zauzeti njihovo mjesto.
5. Korupcija je ozbiljna prepreka investicijama, potkopava ekonomski rast i socijalne politike. Korupcija cvjeta na kompliciranim propisima i naknadama koje službenici mogu ponuditi za rješavanje ili zaobilaznje birokratskih prepreka. Treba pokrenuti aktivnosti za smanjenje propisa, koje će ujedno omogućiti da preostale procedure budu jasnije i otvorene za javnost.
6. Socijalna sredstva treba usmjeriti onoj kategoriji stanovništva kojoj je pomoć zaista potrebna. Umjesto toga, mnogi ljudi koji nisu siromašni imaju privilegiran pristup beneficijama, što je nepravedan teret za zaposlene kao i one kojima je istinski potrebna pomoć.

Ovo je program za praktičnu akciju koji je nestranački i koji se može brzo provesti. To bi moglo promijeniti ekonomsku perspektivu stotine hiljada porodica u Bosni i Hercegovini, a istovremeno bi se zemlja približila članstvu u Evropskoj uniji - pripremom bh. kompanija da budu konkurentne na jedinstvenom tržištu Evropske unije. Kreatori politike, poslovnih ljudi, akademici, sindikati, poslodavci i nevladine organizacije – svi su se okupili da zajedno naprave program za promjenu. Sada se postavlja pitanje da li se taj program nakon narednih izbora može transformirati u vladine politike.

Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije – put do radnog iskustva

Kako do posla – Mit ili stvarnost?!

Generalno je mišljenje da problem (ne)zaposlenosti u Bosni i Hercegovini nije ništa novo niti nepoznato. S tim problemom se posljednjih godina suočavaju i mladi, tek odškolavani kadrovi, ali i oni s dugogodišnjim radnim iskustvom. S jedne strane, potrebno je pratiti suvremene trendove globalnog tržišta koje pred nas stavlja visoke zahtjeve. Više nije dovoljno završiti srednju školu ili fakultet, odlično poznavati najmanje jedan strani jezik, poznavati rad na računaru. Poslodavac želi uposliti kvalificiranu, stručnu, komunikativnu, kooperativnu osobu, spremnu na izazov, na stručno usavršavanje, na nove kreativne ideje. Dobna granica potencijalno zaposlenika sve je niža, tako da će osobe starije od 35 godina, bez obzira na stručnost i iskustvo, znatno teže doći do posla. U rijetkim natjecanjima, objavljenim u sredstvima javnog informiranja, sve je dulja lista traženih vještina uvjeta koje kandidat treba ispunjavati, namjerava li se natjecati sa sve oštrijom konkurencijom.

Veliki je broj poslodavaca koji ne prijavljuju svoje radnike i radnika koji su primorani prihvatiti uvjete „rada na crno“, kako bi prehranili svoje obitelji, a primanja su neprimjerena i neredovita. S druge strane, moramo biti realni i svjesni da BiH već izvjesno vrijeme prolazi razdoblje strukturalnih reformi, borbe s korupcijom, sivom ekonomijom. Upravo stoga, ovoj zemlji su potrebni svi njeni ljudi, svi njeni stručni i intelektualni potencijali kako bi se pokrenuli gospodarski kapaciteti i stvorili preduvjeti za što skorije priključenje Europskoj uniji.

Kako smo u ovom izdanju TEMA željeli doznati više informacija o zapošljavanju na području Hercegovačko-neretvanske županije/kantona, obratili smo se gospodinu Čuljak Vladi, ravnatelju Službe za zapošljavanje HNŽ/HNK, koji se ljubazno odazvao našoj molbi za razgovor.

Čuljak Vlado - Stečeno radno iskustvo mladima otvara vrata tržišta rada i čini ih konkurentnijima

Vlado Čuljak: Služba za zapošljavanje HNŽ/K je javna institucija, utemeljena od strane Vlade Hercegovačko-neretvanske županije. Naša djelatnost je usmjerena prema promicanju zapošljavanja. To činimo kroz niz aktivnosti, od kojih izdvajamo: posredovanje u zapošljavanju, praćenje i ažuriranje podataka o nezaposlenim osobama, provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, profesionalna obuka i prekvalifikacija, ostvarivanje zakonskih prava po osnovu privremene nezaposlenosti, informiranje zainteresiranih strana o stanju u oblasti zapošljavanja i obrazovanja, ostvarivanje prava na rad.

TEME: Koliko je trenutno nezaposlenih na području županije, odnosno Federacije BiH?

Vlado Čuljak: Krajem lipnja se na evidencijama županijskih službi za zapošljavanje, nalazilo 387.405 nezaposlenih osoba, od toga na evidenciji nezaposlenih osoba na području HNŽ/K 32.938 osoba. U ukupnom broju nezaposlenih osoba, na posao čeka do 1 godine dana njih 21,7 %, a preko 9 godina čeka njih 21,5 %. Osobe do 30 godina starosti čine 30,9 % ukupnog broja registriranih nezaposlenih osoba u županiji, a svaka četvrta osoba na evidenciji

je stara preko 50 godina. Čak 40 % nezaposlenih osoba traže prvo zaposlenje. S druge strane, čuje se glas gospodarstvenika koji kaže da je jako teško naći dobar radni kadar.

TEME: U čemu je, onda, problem?

Vlado Čuljak: Služba za zapošljavanje HNŽ/K svake godine radi anketno ispitivanje tržišta rada. Zadnji dostupni podaci su pokazali da je 33% anketiranih poslodavaca iskazalo potrebu za djelatnicima. Iskazali su nezadovoljstvo kvalitetom kvalifikacija stručnog znanja i vještina kandidata s kojima su surađivali, i to: nedostatkom praktičnog rada tijekom obrazovanja, stečena kvalifikacija kandidata ne odgovara realnim potrebama, nedostatak općeg znanja, nedovoljno poznavanje posebnih vještina, stranog jezika, nedostatak socijalne i organizacijske vještine, nedostatak znanja iz poduzetništva.

TEME: Znači li to da ono što su nezaposlene osobe dobile kroz obrazovni sustav, nije dovoljno za uspješno obavljanje radnih zadataka?

Vlado Čuljak: Upravo tako. Sadržaj obrazovanja i njegova kvaliteta, jako su bitni, kao i praćenje trendova i razvoja u gospodarstvu i uvrštavanje tih novina u nastavni plan i program. Jedini mogući način za postizanje toga jeste uska suradnja između gospodarskog sektora i obrazovanja pri izradi nastavnih planova i programa i određivanja upisnih kvota.

Jedan od alata koji su korisni u usklađivanju ponude i potražnje na tržištu rada jeste i profesionalno

usmjeravanje. Služba za zapošljavanje HNŽ/K provodi profesionalno informiranje završnih razreda srednjih škola o stanju na tržištu rada, te pruža informacije učenicima o mogućnostima daljnjeg obrazovanja i zapošljavanja. Nemamo dovoljno ljudskih kapaciteta da uđemo u sve razrede, te se oslanjamo na djelatnike u školama da prenesu dostavljene im informacije, a dajemo mogućnost učenicima da dođu u naše prostorije i da sa njima napravimo individualno informiranje i usmjeravanje.

Ove aktivnosti nije dovoljno obavljati jednom godišnje. Poželjno je da budu prisutne u radu učenika od početka njihovog školovanja i da prate razvoj interesa i mogućnosti svakog pojedinog učenika. Također, nužno je u ovaj proces uključiti i roditelje učenika. Svjesni smo da su upravo oni ti koji, u većini slučajeva, izravno utječu na izbor budućeg zanimanja svog djeteta.

TEME: Koja zanimanja su trenutno najperspektivnija? Što pokazuju najnoviji gospodarski trendovi?

Vlado Čuljak: Slaba informiranost o stanju na tržištu rada, mogućnostima zapošljavanja, te nedovoljna upoznatost ili pogrešna predodžba o nekim zanimanjima uzrokuju veliku potražnju za upise za neka popularna „zanimanja“, dok neka druga, koja možda imaju i bolju perspektivu što se tiče mogućnosti zapošljavanja, ostaju nepravedno zanemarena.

Problem (ne)usklađenosti obrazovanja sa potrebama gospodarstva je kompleksan, i u cilju njegovog rješavanja nužno je aktivno uključivanje, te spremnost na kompromise i temeljite izmjene stava prema ovoj problematici svih interesnih grupa.

Naše tržište rada se ne razlikuje od svjetskog po činjenici da je stanje u oblasti (ne)zaposlenosti odraz situacije u državi, na društvenom, gospodarskom i političkom planu. Uvjeti za otvaranje i održavanje novih djelatnosti bi sigurno mogli biti i povoljniji, i međusektoralnom suradnjom je to moguće postići.

TEME: Koji su programi i strategije Službe za zapošljavanje?

Vlado Čuljak: Naša Služba, u suradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, implementira programe sufinanciranja zapošljavanja. Programi su namijenjeni poslodavcima koji imaju potrebu za zapošljavanjem novog kadra, i ovim programima pomažemo kroz novčano sufinanciranje u prvim mjesecima zaposlenja, i na taj način omogućavamo stjecanje neophodnog radnog iskustva za nezaposlene osobe. Programi su iznimno prihvaćeni od strane poslodavaca, naročito program kojim pomažemo prvo zaposlenje za mlade osobe.

TEME: Da li će se, u skorijoj budućnosti, suradnja sa obrazovnim institucijama proširiti u smjeru uvažavanja stanja na tržištu rada?

Vlado Čuljak: Obrazovanje i učenje u svrhu uspjeha na tržištu rada ne završava stjecanjem zvanja, a u tu zamku upadaju brojne mlade osobe. Nužno je posvetiti pozornost konceptu cjeloživotnog učenja. Zapadni trendovi, kojima težimo, pokazuju velike fluktuacije u radnom vijeku osobe po pitanju poslova na kojima ta osoba radi, zanimanja i potrebnih vještina. U našem okruženju ta svijest o potrebi i mogućnosti stalnog usavršavanja i učenja još nije razvijena u dovoljnoj količini. Činjenica da nepostojanje Zakona o obrazovanju odraslih sigurno

Prema podacima Službe za zapošljavanje, u Republici Srpskoj trenutno ima oko 150,600 nezaposlenih.

Kada se govori o zanimanjima koja su najbrojnija na spiskovima Službe za zapošljavanje RS, prednjače finansijski radnici i diplomirani ekonomisti, pravnici i profesori razredne nastave. Zatim slijede ekonomski i mašinski tehničari, zanimanja iz oblasti obrade metala, mehaničari i mašinisti, dok su najtraženiji bravari, zavarivači i građevinski radnici.

Od onih obrazovnijih, najtraženiji su elektrotehničari, energetičari i trgovački tehničari, odnosno ljudi iz oblasti prosvjetne struke, nartočito profesori matematike i fizike, hemije, biologije, njemačkog jezika i informatike. Prošle godine je zabilježena i potreba za zapošljavanje diplomiranih inženjera elektrotehnike, zdravstvenih radnika, ljekara i hirurga.

Krajem šestog mjeseca ove godine, na evidencijama Službe za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini, bilo je 548,307 nezaposlenih osoba (385,253 u Federaciji, 150, 600 u Republici Srpskoj i 12, 453 u Brčko Distriktu. Od ukupnog broja osoba koje traže zaposlenje, njih 276,744 ili 50,47% su žene.

ne ide u prilog pozitivnom razvoju ove oblasti. Zakonski okvir bi trebao omogućiti formalizaciju neformalnog obrazovanja, omogućiti razvijanje kratkih obrazovnih programa/modula koji bi mogli koristiti i nezaposlene osobe i poslodavci u zadovoljavanju svojih potreba. Ovakva mogućnost obrazovanja bi premostila jaz u periodu prilagodbe „redovnog“ obrazovanja, a također bi obrazovnim ustanovama dopustila modernizaciju svog djelovanja i kreiranje nove palete usluga.

Dobra prilika za budućnost

Regrutovanje mladih oficira

Danas, kada je u Bosni i Hercegovini veliki procenat nezaposlenih mladih ljudi na biroima za zapošljavanje, idealna prilika koja im se pruža je posao u vojsci. Dobiti posao koji nosi redovnu platu, siguran ugovor, usavršavanje i napredovanje u karijeri, san je svakog mladog čovjeka u ovoj zemlji. Dakle, motiv je itekako jak da se svi oni koji su nezaposleni, ili studenti koji su tek diplomirali, odluče na ovaj korak i odaberu svoje buduće zanimanje.

Iako je veliki broj onih koji su odlučili napustiti zemlju, zbog visoke stope nezaposlenosti, postoje ipak i oni koji svoju profesionalnu budućnost prepoznaju upravo u pozivu vojnika, odnosno oficira.

Idealna prilika pojavila se kada su Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab odlučili da organiziraju proces zapošljavanja za trideset tek diplomiranih

mladih ljudi koji će biti raspoređeni na dužnosti komandira vodova u sastavu Oružanih snaga. Nakon nekoliko mjeseci zajedničkog rada Ministarstva odbrane BiH, Britanske ambasade i NATO štaba u Sarajevu, koji su radili na osmišljavanju, planiranju i pripremi novog sistema odabira, obuke i obrazovanja, prijem mladih oficira mogao je početi. Stvoren je kvalitetan proces odabira, koji se temelji na zaslugama pojedinca, a selekcija prijavljenih izvršena je u Sarajevu, Tuzli, Banjoj Luci i Čapljini.

Mladi ljudi iz svih krajeva BiH

Značaj obuke kandidata je ogroman, pogotovo stoga što okuplja mlade ljude iz svih etničkih skupina. Tokom nekoliko dana trajanja obuke, mladići i djevojke su testirani na različite načine - provjera sposobnosti (fizičkih i mentalnih), provjera njihove snage, ali i uočavanje slabosti. Više od 250 kandidata bilo je u konkurenciji, a samo najbolji su napredovali do završne faze.

Mladi ljudi pokazali su motivaciju i želju da postanu oficiri, jer vrlo dobro znaju da je ovo idealna prilika za kontinuirani razvoj i usavršavanje njihovih profesionalnih sposobnosti u budućnosti. Ova inicijativa Ministarstva odbrane BiH i OS je bila veliki uspjeh u kontekstu vrlo važne reforme odbrane. Radeći zajedno sa Britanskom ambasadom i Ministarstvom odbrane, kao i NATO štabom u Sarajevu, sa ovim novim odabirom i programom obuke, OS BiH će dobiti odličan mladi oficirski kadar.

Novi proces odabira kandidata trajao je nekoliko dana i za to vrijeme kandidati su testirani kroz širok spektar fizičkih i intelektualnih zadataka, osmišljenih na način kako bi se identificirao njihov istinski liderski potencijal. Ovaj proces je prilagođen za BiH, a preuzet je iz sličnih sistema koji se trenutno koriste u velikom broju zemalja NATO-a.

Kandidati koji postignu najbolje rezultate, bit će izabrani za nastavak obuke za oficire koja će trajati čak 44 sedmice. Kraljevska akademija Sandhurst iz Velike Britanije će pružiti pomoć u savjetovanju i davanju smjernica za daljnji razvoj ove obuke.

Svi kandidati žele da postanu oficiri, jer smatraju da to nije tip profesije u kojoj pojedinac stagnira, već kontinuirano i profesionalno se razvija u svim segmentima, fizičkom, mentalnom i profesionalnom. Svaki kandidat, na kraju određene faze, dobija kombinovani rezultat koji je odraz njegovog

sveukupnog performansa. "Postati oficir je velika čast za mene, pogotovo jer sam odmalena želio biti u vojnom okruženju. Disciplina, moral i čast su vrline koje smatram velikima i želim da ih se pridržavam kroz život, a to ću najbolje učiniti kroz ovu profesiju", kaže jedan od kandidata. Znajući kako će teško biti proći obuku, neki od kandidata su se dugo pripremali i tako postigli vrhunske rezultate u određenim fazama takmičenja. Kako kažu, da sebe ne vide kao buduće oficire, sigurno se ne bi prijavili na konkurs.

Anonimnost kandidata je zagarantirana, što na određen način omogućava fer i regularno ocjenjivanje tokom obuke. "Neopisiv je osjećaj, ne misliš ni na umor, ni na što drugo. Moja najveća motivacija je što ne postoje razlike, svi smo vojnici, imena se ne koriste tokom procesa odabira, i ovo je jedina institucija u kojoj se ne smiju ispoljavati razlike. Svi smo isti, imamo jednaku uniformu i to mi je najbitnije".

Ministar Zekerijah Osmić sa mladim kadetima

Među brojnim kandidatima, bilo je samo osam odabranih djevojaka. Bilo im je teško, jer su bile jednake sa mladićima, stoga je za većinu njih ovo bila teška borba. "Ovo je veliko iskustvo za svaku djevojku. Bilo je teže nego što sam očekivala, ali sam zadovoljna svojim učinkom, posebno što sam mogla da se uvjerim koliko sam zaista jaka. Nismo imali povlašteni tretman i to je bila dodatna motivacija za nas. Smatram sebe vrlo privilegovanom što sam se našla među svim ovim kandidatima", kaže jedna od djevojaka koja je uspjela doći do završne faze obuke.

Djevojke i mladići izabrani na osnovu svojih zasluga

Britanski vojni ataše, potpukovnik Rob Tomlinson, pohvalio je Ministarstvo odbrane, Zajednički štab, posebno komandanta Komande za podršku, general-majora Huseina Tursunovića, koji je odgovoran za provedbu novog načina regrutacije oficira u BiH. "Novoregrutovani mladi oficiri predstavljaju najbolje

što ova zemlja ima za ponuditi. Oni dolaze iz svih dijelova BiH i odabrani su samo zahvaljujući svojim zaslugama, da kroz zajedničku obuku služe svojoj zemlji. Posebno sam impresioniran što su Ministarstvo odbrane i Oružane snage pokazali da su spremni i sposobni da smanje rizik od korupcije tokom procesa selekcije kandidata", rekao je potpukovnik Tomlinson.

"Uz volju kandidata i njihovim pozitivnim takmičarskim duhom, nisam ni sumnjao da nećemo uspjeti. Želim da čestitam kandidatima, komandantu Komande za obuku i doktrinu, instruktorima koji su bili uz ove mlade ljude, stoga imam samo riječi hvale za njih", rekao je general-major, Husein Tursunović.

Instruktori OS BiH, koji su vodili proces obuke, smatraju da su svi kadeti bili vrlo motivirani, spremni i zainteresirani da postanu oficiri. Od njihovih karakteristika i liderskih sposobnosti zavisi kako će biti ocijenjeni i kako će dalje teći njihov razvoj u profesionalni razvoj starješina.

Zahtjevan program selekcije

Pozitivno iskustvo

Kandidati su prošli kroz vrlo težak i zahtjevan program selekcije. Svako od njih je s razlogom ponosan na ono što je postigao tokom nekoliko dana, koliko je program odabira trajao, i to iskustvo sigurno će pamtiti cijeli život. Svako onaj ko vjeruje da može, treba da se prijavi i testira svoje liderske sposobnosti, kako komandovati timom, ali i vidjeti kakvo znanje je bitno za ovu profesiju.

Nova generacija vojnih starješina obučenih po najvišim standardima

Proces odabira će se u budućnosti kontinuirano poboljšavati i ponavljati svake godine, kako bi se oficiri, koji uskoro odlaze u penziju, mogli zamijeniti. Podmlađivanje oficirskog kadra sa mladim liderima, koji su birani iz civilnog sektora, ali i iz redova vojnika i podoficira, od suštinskog je značaja za budućnost Oružanih snaga BiH. Pored svega, ovo je također velika šansa za mlade, fakultetski obrazovane i kvalificirane ljude, da dobiju posao i na taj način poboljšaju kvalitet života u ovoj zemlji.

Britanske jedinice EUFOR-a

Početak lipnja, u Bosnu i Hercegovinu doputovalo je oko 100 britanskih vojnika, koji će svojim prisustvom ojačati već postojeće sposobnosti EUFOR-a i njegove aktivnosti.

Trupe, čija je baza u Norfolku, u Engleskoj, pomažu u izgradnji kapaciteta i programa obuke Oružanih

snaga BiH, poboljšanju svijesti o situaciji, i poboljšanju interoperabilnosti Oružanih snaga BiH u operacijama potpore miru.

Vojnici koriste vozila Britanske vojske koja su na početku bila u velikoj žiži interesiranja javnosti i medija. Međutim, vozila poznata kao Šakal, Kojot i Panter nisu bila odabrana samo za uporabu u BiH, nego su to standardna vozila koja ova postrojba i vojnici koriste, gdje god se nalazili u svijetu. Ovo je, također, bila prigoda da se i stalni pripadnici EUFOR-a upoznaju sa novim britanskim kolegama i vide njihovu opremu.

Obavljeni zadaci

Od samog dolaska u zemlju, ove postrojbe bile su uključene u brojne raznolike zadatke. I, dok je prvi tjedan prošao u upoznavanju novog područja, nedugo potom vojnici dobijaju od zapovjedništva EUFOR-a i prve zadatke.

Zajednički rad za dobrobit svih građana!

Prvi zadatak bio je da se izvrši transport 1500 kg lijekova sa Sarajevskog aerodroma na Pale. Uпит is stigao iz Ministarstva sigurnosti, preko UNDP-a, a britanska postrojba, koja je dobro opremljena za obavljanje posla, uspjela je za jedan dan da izvrši raspodjelu lijekova u medicinska skladišta.

Vojnici su, također, obavili veliki broj izviđačkih aktivnosti, koje su bile posebno korisne nakon velikih oborina u kolovoza, te su zajedno sa odgovornima u vlasti, gradonačelnicima i šefovima policije, bili angažirani na cijelom području BiH.

Krajem kolovoza, postrojba je, također, obavila zajednički trening sa Oružanim snagama BiH u kampu "Orao", u Tuzli. Program obuke počeo je sa prezentacijom od strane vojnika EUFOR-a, koji su govorili o svojim nedavnim operativnim iskustvima u Afganistanu. Nakon toga, pripadnici Oružanih snaga BiH imali su prigodu vidjeti opremu vojnika EUFOR-a, koju su činili setovi za medicinsku pomoć, oružje i vozila. Potom su prisustvovali i simuliranom izvođenju patrole u kojoj su sudjelovala četiri britanska vozila, tijekom koje su, u razgovoru sa pripadnicima EUFOR-a, mogli uporediti svoja osobna iskustva, procedure i taktike.

Poručnik Harry Geaves, zapovjednik EUFOR-ove postrojbe, tada je izjavio: "Ovo je bila fantastična prigoda za nas da podijelimo iskustva sa Oružanim snagama BiH, te razmijenimo znanja i informacije u oba smjera. Ja sam, zaista, impresioniran znanjem i profesionalnošću Oružanih snaga BiH i nadam se da ćemo u budućnosti ponovno raditi zajedno."

Vojnici Britanske vojske ostat će u BiH do prosinca 2014., kada će se potom vratiti u svoju bazu u Norfolku, gdje ih očekuju novi zadaci.

“Naoružavamo znanjem” EUFOR–ov program obuke i osposobljavanja Oružanih snaga BiH

Intervju sa - pukovnik Hakan Aplak, zamjenik načelnika štaba EUFOR-a

Kao dio misije Europske unije u Bosni i Hercegovini, Divizija za provedbu programa izgradnje kapaciteta i obuke, pruža bh. vlastima stručnu i tehničku pomoć u oblasti obuke i izgradnje kapaciteta kroz treninge, nadgledanje i savjetovanje Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH, u cijeloj zapovjednoj strukturi.

Pukovnik Hakan Aplak (Turska vojska) je zamjenik načelnika štaba EUFOR-a i nadležan je za pružanje podrške Oružanim snagama BiH kroz program izgradnje kapaciteta i obuke. Zamolili smo ga da nam kaže nešto više o aktivnostima svog odjela.

Zašto EUFOR podržava OSBiH?

Brigadir Aplak: Poznato je da se moderne vojne snage danas suočavaju sa različitim izazovima, kako unutar zemlje, tako i u međunarodnim okvirima.

Međunarodne krize u našem globaliziranom svijetu trebaju međunarodnu reakciju. A jedna država ne bi bila u stanju sama da se suprotstavi krizi sa izraženom internacionalnom dimenzijom. Stoga, oružane snage moraju međusobno saradivati, a da bi se to postiglo, potrebna je edukacija. Taj proces obično počinje sa jednostavnim stvarima, kao što je komunikacija (poznavanje jezika), a završava s kompleksnim procedurama koje se moraju proći, kako bi se zadaci uspješno izvršili. Jednostavnim riječima, što su metode izvršavanja zadataka sličnije, zajednički rad je efikasniji. Mi to zovemo “interoperabilne sposobnosti”.

Pukovnik Hakan Aplak, zamjenik načelnika štaba EUFOR-a

I dok se ljudima koji žive u jednoj zemlji gdje vlada mir, saradnja na području upravljanja međunarodnim kriznim situacijama može učiniti daleko, prirodne nepogode za njih predstavljaju blisku stvarnost. OSBiH dokazale su da su potrebne svojim građanima tokom nedavnih poplava. Dvostruko korištenje vojnih snaga u pružanju pomoći civilnim vlastima, itekako je bilo značajno. Međutim, uvijek postoji prostor za poboljšanje.

Kroz svoj program izgradnje kapaciteta i obuke, EUFOR pruža podršku razvoju Oružanih snaga BiH, koje će moći da doprinesu međunarodnim operacijama upravljanja kriznim situacijama, ali i zaštite svoje građane, naročito u slučaju prirodnih nepogoda. Dobro obučena i opremljena vojska je jedina snaga koju država ima, kada sve druge organizacije postanu nefunkcionalne.”

Sta je cilj programa osposobljavanja i obuke OS BiH?

Brigadir Aplak: "Program osposobljavanja i obuke OS BiH je u fokusu aktivnosti EUFOR-a i njegov glavni zadatak. U tu svrhu, EUFOR je oformio poseban odjel, koji okuplja 80 pripadnika, koji pomažu OSBiH da postanu dovoljno sposobne u uspostavljanju vlastitog, samoodrživog sistema obuke s ciljem usavršavanja vojske po međunarodnim standardima. Mi pružamo bh.vlastima vojnu, stručnu i tehničku podršku u oblasti pomenutog programa, kako je i dogovoreno između BiH i Evropske unije. Vjerujte mi, mnogo znanja, ali i odgovarajuće organizacijske strukture, potrebne su kako bi se ovi ciljevi realizirali. EUFOR u cjelosti podržava napore OSBiH. Mi se trudimo da ih "naoružamo znanjem". Kroz komandnu strukturu, u bliskoj saradnji sa NATO-om, mi nadgledamo i savjetujemo Ministarstvo odbrane i OS BiH.

Kako funkcionise program osposobljavanja i obuke?

Brigadir Aplak: Sve počinje sa utvrđivanjem potreba same obuke. A, to se radi zajednički, sa pripadnicima OS BiH. Nakon što se identificira pitanje koje vještine su im neophodne, utvrđujemo vremenski period i sredstva koja su nam potrebna za izvršavanje obuke.

Inžinjeri OS BiH i EUFOR-a razmatraju plan izgradnje mosta u Dokanju

Mi smo razvili plan obuke za svaku godinu, takozvani "Kalendar programa izgradnje kapaciteta i obuke". Predstavnici OSBiH su nedavno potpisali i prvi nacrt Kalendara za 2015. Nakon konferencije za procjenu, koja je planirana za 4. i 5. novembar ove godine, plan obuke za OSBiH će biti finaliziran. Plan će uključivati angažman država koje su u sastavu EUFOR-a, a čiji će stručnjaci doći u Bosnu i Hercegovinu kako bi pružili obuku odabranim pripadnicima OSBiH.

Šta vojnici Oružanih snaga mogu naučiti kroz pomenuti program?

Brigadir Aplak: Tokom treninga, učesnici ne samo da uče kako da izvršavaju određene zadatke, nego, istovremeno, uče kako to znanje prenijeti drugima. Jednostavnije rečeno, mi "obučavamo instruktore" s mobilnim timovima iz inostranstva. Nakon tog početnog koraka u edukaciji, nastojimo pružati podršku instruktorima kada oni počnu prenositi znanje svojim učenicima. Nadgledamo kurseve i pratimo napredak onih koji se obučavaju, a instruktori nam daju povratne informacije o tome šta je bilo dobro, a šta treba poboljšati.

Osim mobilnih timova za specijalnu obuku, mi također imamo i tzv. "Savjetodavne timove". Ovi timovi su trajno uvršteni u komandnoj strukturi na svim nivoima (Zajednički štab, Operativna komanda, Komanda za podršku i Brigadni štab) Oružanih snaga BiH. Oni savjetuju osoblje o vojnim procedurama koje su u skladu s međunarodnim standardima. Da bi djelovala efikasno, velika organizacija, poput vojske, potrebno je da ima i jasno definirane procese. EUFOR-ovi savjetodavni timovi se sastoje od vojnih stručnjaka i njihovo iskustvo trebalo bi pomoći u razvoju efikasnih procedura.

Kao Divizija za izgradnju kapaciteta i obuke OSBiH, svjesni smo važnosti naše misije. Teret odgovornosti je na našim ramenima.

Uz blisku saradnju i koordinaciju sa OS BiH, NATO-om i zemljama koje sudjeluju sa svojim trupama, pokušavamo objediniti sve napore koji se odnose na obuku u cilju jačanja kapaciteta i sposobnosti OS BiH.

EUFOR i Oružane snage grade mostove u BiH

Zajedničkim naporom Norveške, EUFOR-a (postrojbe Austrijskih snaga za pomoć pri otklanjanju posljedica prirodnih katastrofa), Oružanih snaga BiH, UNDP-a, općine Tuzla, omogućena je rekonstrukcija mostova

Vojnici EUFOR-a, zajedno sa Oružanim snagama BiH (OS BiH), radili su na obnovi mostova koji su uništeni za vrijeme nedavnih poplava na području Općine Tuzla. Zahvaljujući rekonstrukciji dva mosta, članovi 350 domaćinstava će imati lakši prilaz svojim kućama i ostalim dijelovima općine, a poljoprivrednici će ponovno imati pristup svom poljoprivrednom zemljištu. Ova zajednička akcija

Općine Tuzla i inženjerskog tima postrojbe Austrijskih snaga za pomoć pri otklanjanju posljedica prirodnih katastrofa, bila je prigoda za obuku pripadnika OS BiH u rekonstrukciji mostova.

Normalizacija života stanovnika uz pomoć Veleposlanstva Norveške

Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) izvršio je nabavku potrebitih materijala, koju je financirala Norveška, koja daje potporu normalizaciji života u ovoj općini. Predstavnica Veleposlanstva Norveške, inače zamjenica šefa misije Anne Havnør, također je prisustvovala ceremoniji otvaranja mostova u Solini i Brđanima. Ona je istakla doprinos Norveške tijekom poplava, kako u hitnim slučajevima, tako i u azi

Anne Havnør prisustvovala je otvaranju dva rekonstruirana mosta u općini Tuzla

Veleposlanstvo Kraljevine Norveške u Sarajevu doniralo je oko 1.000.000 KM za potporu poplavljenim područjima u BiH

Zapovjednik EUFOR-a, general-bojnik Dieter Heidecker, tijekom svečane ceremonije, u društvu sa ostalim zvanicama

oporavka. Gospođa Havnør je posebno napomenula da su veliki doprinos tome dale UN i UNDP u BiH, i dodala da će se potpora Norveške lokalnim zajednicama nastaviti. UNDP vodi program za sanaciju šteta od poplava "Danas za nas", koji se bavi potrebama zajednica neposredno nakon poplava, uključujući rekonstrukciju osnovne infrastrukture u zajednici.

"Današnje otvaranje mostova je rezultat našeg zajedničkog rada, započetog tijekom operacije pružanja pomoći na saniranju šteta od poplava "Zajednički napor", kada smo počeli sa aktivnostima planiranja i obuke za ovaj posao. Sretan sam što danas vidim rezultate našeg zalaganja. Bio je ovo kombinirani rad Austrijskog mobilnog tima za obuku, osoblja EUFOR-a i OS BiH, Ministarstva, načelnika Zajedničkog stožera i pripadnika inženjerskih postrojbi. Ovo bi trebala biti početna točka za buduće zajedničke zadatke, u duhu dvostruke uporabe

General-bojnik Anto Jeleč, ministar obrane Zekerijah Osmić, zapovjednik EUFOR-a general-bojnik Dieter Heidecker, predaju certifikat zahvalnosti poručniku Fuchsu, pripadniku EUFOR-ovog mobilnog inženjerskog tima iz Austrije

snaga, a u korist stanovništva. U svakom slučaju, EUFOR će nastaviti svoj program izgradnje kapaciteta i obuke Oružanih snaga BiH", rekao je general-bojnik Heidecker.

Prva verzija Kalendara programa izgradnje kapaciteta i obuke za 2015., a koji se odnosi na program izgradnje kapaciteta i obuku, potpisana je nedavno između general-bojnika Mirka Tepšića, zamjenika načelnika Zajedničkog stožera OS BiH za operacije i brigadnog generala András Szűcsa, načelnika stožera EUFOR-a. Potpisivanje kalendara je važna prekretnica u razvoju Oružanih snaga BiH. Kalendar za provedbu pomenutog programa za 2015., kreiran je u suradnji sa Oružanim snagama BiH, a sam proces njegovog kreiranja započeo je još u studenom 2013., na konferenciji za procjenu, gdje su ocijenjene i prethodne aktivnosti ovoga programa. Uslijedio je i Sporazum o mapi puta, u ožujku 2014., koji je sadržavao dogovor o tome kakvu vrstu potpore EUFOR može pružiti u 2015. godini. Razrađen je detaljan plan aktivnosti za svaku oblast i inkorporiran u Kalendar programa izgradnje kapaciteta i obuke za predstojeću 2015. godinu. Konačna verzija bit će potpisana u prosincu 2015.

general-major Mirko Tepšić, brigadni general András Szűcs potpisuju Kalendar za 2015.

EUFOR obučava osoblje **Oružanih snaga BiH** **i pripadnike gorskih službi spašavanja iz** **Mostara i Zenice**

Osoblje Oružanih snaga BiH i gorskih službi spašavanja iz Zenice i Mostara, prisustvovali su sedmodnevnoj obuci koju je organizirao EUFOR. Obuka je počela sa teoretskim dijelom u učionici, a nakon toga, učesnici su imali i praktične vježbe. Iskustvo koje su stekli tokom obuke, pokazalo se pozitivnim za pripadnike Deminerskog bataljona OS BiH, vojnika Selmu Hasaničević i kapetana Miodraga Janjića.

“U toku izvođenja vježbe, simulirali smo pristup minskom polju zračnim putem i izvlačenje povrijeđenog vertikalnim transportom. Na ovaj

način, demonstrirali smo najviši stepen vještine i efikasnosti. Mi smo i ranije već imali dobru saradnju sa pripadnicima EUFOR-a, tokom nedavnih poplava. Svaki kurs koji omogućava naše dodatno usavršavanje je značajan za nas. Ova obuka je veoma dobra, pogotovo što nam je pružaju ljudi sa ogromnim iskustvom, a to su pripadnici EUFOR-a“, rekao je kapetan Janjić.

Kao jedina djevojka u Deminerskom timu OS BiH, vojnik Selma Hasaničević, izjavila je kako su ovakve vrste treninga vrlo korisne za obje strane, da je razmjena iskustava obostrana.

Obuka deminerskog bataljona OS BiH

Pristup minskom polju iz zraka

Uspješan završetak kursa omogućit će pripadnicima OS BiH da djeluju brzo i efikasno, kako bi spasili povrijeđene osobe, uz minimalnu opasnost po spasioce.

Šef Gorske službe spašavanja - GSS Mostar, Džemal Ćesir i pripadnik Gorske službe spašavanja - GSS Zenica, Ermin Skender, ocijenili su veoma značajnim ovladavanje najnovijim tehnikama spašavanja u kontekstu mogućeg angažmana u slučaju prirodne ili neke druge nesreće. Njihovi kolege bili su obučavani na odvojenoj vježbi, u kojoj su pokazali sposobnost da pomoću vitla izvuku povrijeđenu osobu u helikopter. Iako je većim dijelom program obuke EUFOR-a fokusiran na OS BiH, saradnja sa civilnim strukturama za spašavanje i zaštitu ljudi, također je od izuzetno velike koristi.

Program za osposobljavanje i obuku EUFOR-a namijenjen je prvenstveno tome da OS BiH steknu vještine potrebne za njihov angažman i pozitivan doprinos u međunarodnim misijama u inostranstvu i pružanje humanitarne pomoći u zemlji.

Komandant EUFOR-a, general-major Dieter Heidecker, podsjetio je da se EUFOR-ov mandat u BiH temelji na dva ključna zadatka - izvršni, koji se odnosi na pružanje podrške agencijama za provedbu zakona BiH na osiguranju sigurnog i stabilnog okruženja i neizvršni, koji podrazumijeva osposobljavanje i obuku OSBiH.

„Cilj ove informativne kampanje jeste da se široj javnosti u BiH predstave naši naponi koje ulažemo na planu osposobljavanja i obuke u OSBiH. Svrha kampanje osposobljavanja i obuke, koja danas počinje, je da se promovira odličan posao koji obavljaju EUFOR i OS BiH, da se pokaže da se oni obučavaju u skladu sa međunarodnim standardima i da su sa svakim danom sve sposobniji“, istaknuo je general-major Heidecker.

Značajna uloga timova gorske službe spašavanja tokom prirodnih nepogoda

GSS iz Zenice i Mostara

Komandant EUFOR-a je, također, potcrtao da se drugi segment obuke tiče civilno-vojne saradnje (CIMIC) koja je u funkciji opće dobrobiti, a kao primjer za to naveo je uspješno djelovanje tokom poplava koje su u maju pogodile BiH.

Dirljivi svjedoci srednjevjekovne Bosne i Hercegovine

Nekropola Radimlja – jedan od najvrjednijih srednjevjekovnih spomenika u Bosni i Hercegovini

Bogumili

Putujući propovijednik imena Bogumil, "od Boga mio", u 10. vijeku u Bugarskoj, pod vladavinom kralja Petra, utemeljuje novu religijsku doktrinu. Ova religija, inspirisana hrišćanstvom, pronalazi mnoge sljedbenike među siromašnim farmerima, upropaštenim neprestanim ratovima i pod teškim bremenom feudalaca.

Svoje nade su polagali u dolazak humanijeg i pravednijeg društva, inspirisanog izvornim temama iz Biblije. Poput Isusa Krista, i oni su, kako bi spasili svoje duše, pozivali na ljubav, poštivanje bližnjih, moralnu čistoću, umjerenost i poniznost.

Njihova religija je "dualistička", kao što se i ljudsko postojanje ogleda kroz neprestano sučeljavanje dobra i zla. *Kraljevstvo Zla je na zemlji jer je pod kontrolom i utjecajem zla. Za spasenje duše i za njen mir, morate se izdići iznad ovog svijeta isposništvom i duhovnošću.* Bogumili su feudalizam i dogme katoličke crkve smatrali korumpiranim i zbog toga ih odbacuju. Pojava bogumilske dualističke hereze je rezultat protesta protiv crkvenog sistema koji koristi pojam Boga kao sredstvo pomoću kojega će

svoje vjernike držati pokornim. Ali, to je bio i protest protiv državne vlasti, koja je od hrišćanske crkve dobijala podršku. Ova religija, koja na jednostavan način izražava nezadovoljstvo naroda postojećim društvenim poretkom, brzo se širi Bugarskom.

Između 11. i 12. vijeka, kada je država bila pod vladavinom Vizantijskog carstva (1018.-1185.), dolazi do širenja religije. Bogumili su kritikovali feudalnu klasu i Grčku pravoslavnu crkvu iz Konstantinopolja, što dovodi do otvorenog otpora seljaka prema osvajačima. Početkom 11. vijeka, sekta je optužena za herezu i postaje žrtvom prvog vala progona. Car Aleksije I porobio je veliki broj Bogumila u Konstantinopolju, a među njima i njihovog najpoznatijeg propovijednika, doktora Bazilija, koji će kasnije na trgu carskog grada biti javno spaljen. Ovo je bilo prvo pogubljenje u nizu brojnih koja će uslijediti zbog zločina krivovjerja.

Međutim, bogumilstvo se i dalje širi i preko Bugarske dopire do Male Azije. Osuđeno za krivovjerje od strane katoličke crkve, progonjeno i u stalnoj borbi sa državnim vlastima, bogumilsko učenje odolijeva svim napadima, te se u narednim vijekovima širi i na Balkan i dalje prema Zapadu.

Godine 1250., Inkvizicija raspolaze podatkom o postojanju šest bogumilskih crkvi: slavonska (bogumilska crkva u Bosni), latinska i grčka iz Konstantinopolja, Male Azije, Bugarske i Dragovička crkva.

U Bosni je bogumilstvo, najvjerojatnije, pronašlo svoje mjesto upravo tamo gdje se moglo širiti. Od 1130. godine pod vladavinom bana Kulina, Bosna, koja se prostirala od Drine do Jadranskog mora, oslobađa se kontrole moćnih susjeda Mađara, Srba i Vizantijaca.

Za vrijeme njegove vladavine, bogumilstvo, iako nije usvojeno kao državna, zaštićena je i prihvaćena religija. Nakon toga, manji broj Bogumila, opstaje do sredine 15. vijeka, a doktrina je prisutna bez institucija i crkve.

Strogi način života (u prihvatanju malih stvari iz svakodnevnog života), nije bio nametan vjernicima. Ali je manja grupa propovjednika, tzv. Savršeni, koji su bili na čelu nekih zajednica, prihvatila strogi način života (oni se nisu ženili, jeli su samo hljeb, voće i povrće). Ove zajednice su činili većinom farmeri i siromašni građani, privučeni propovjedima koja osuđuju nasilje, kao i svjetovne i crkvene predstavnike.

Veličanstveni stećci

Ovi sljedbenici su prihvatili ideal isposništva po uzoru na svoje prethodnike, ali oni su se ženili i nikada nisu napuštali svoju porodicu zbog putujućeg propovjedanja. Progonjena od strane Katoličke i Pravoslavne crkve, zbog heretizma, ova doktrina u stvari nikada nije mogla imati značajniji broj sljedbenika, da bi 1463. godine, sa turskom invazijom, potpuno nestala. Jedinu tragovi bogumilstva danas se mogu naći u Zemaljskom muzeju u Sarajevu, na nekoliko nadgrobnih spomenika bosanskih bogumila koji datiraju iz 15. vijeka.

U Stocu, na putu od Mostara prema Trebinju, u mjestu poznatom kao Radimlja, postoji ogromna nekropola, koja se pripisuje kultu Bogumila. Ovi nadgrobnici

Kulturni fenomen BiH

spomenici, isklesani sa sve četiri strane, ukrašeni su različitim ornamentima i natpisima:

- antropomorfni kamenorezi (naoružani čovjek sa uzdignutom desnom rukom, dlana širom otvorenog u znak mira, ponekad u društvu podanika ili žene čiji je položaj predodređen manjom skicom; strijelci sa lukom, lovci, muškarci ili žene, koji plešu u dugačkim haljinama.
- Zoomorfni dizajn (konji i jelen u pokretu)
- Hrišćanski simboli, križevi i mačevi prikazani sa vrhom okrenutim na dolje.

Svuda se nalaze i biljni motivi kojima se slavi priroda i život: drvo života, djetelina, vinogradi sa grozdovima grožđa.

Pet od ovih nadgrobnih spomenika imaju natpise napisane staroslavenskim i ćiriličnim slovima, izbrisanim vremenom.

Kao kameni stražari, tihi i sjajni, ovi nadgrobnici spomenici okruženi čempresima iznad kojih se uzdižu brda, zasigurno predstavljaju ne samo izuzetno vrijednu zaostavštinu, nego i dirljivo svjedočenje o srednjovjekovnoj Bosni (i Hercegovini).

**Podijelite svoje misli, dodajte komentar,
želimo čuti i vaš glas!**

OPERATION ALTHEA

follow us at

www.euforbih.org

www.facebook.com/euforbih

www.twitter.com/euforbih

www.youtube.com/euforbih

www.flickr.com/euforalthea

Public Affairs Office, HQ EUFOR SARAJEVO, E-mail: euforpio@eufor.eu.int
Phone: 033 49 5393, Cell: 061 219 097